

KOOLZAAD BLIJFT EEN INTERESSANTE TEELT

Koolzaadvelden zie je niet meer zo vaak in ons Vlaamse landschap, maar dat neemt niet weg dat deze teelt een waardevol alternatief biedt voor akkerbouwers én zelfs voor rundveehouders. In Wilskerke (Middelkerke) legde Inagro een proefveld aan. – *Bart Vleeschouwers*

Begin juni kregen we de kans om kennis te maken de stand van het gewas en de resultaten van het onderzoek. Op dit ogenblik moeten landbouwers die koolzaad overwegen, stilaan de nodige voorbereidingen beginnen te treffen omdat de uitzaai van winterkoolzaad best gebeurt in de periode tussen eind augustus en half september.

Groei seizoen 2016-2017

Na een natte zomer in 2016 volgde een relatief droge nazomer waardoor de veldwerkzaamheden voor de uitzaai van koolzaad vlot konden verlopen. Voor de vroegste zaai eind augustus bleek de grond te droog, waardoor de kieming voor deze zaai pas gebeurde na de eerste regen in september. Door de warmte in augustus is de aantasting door aardvlooiën meestal redelijk sterk. De zaai die gebeurde in september gaf goede opkomstpercentages. Een perceel dat door omstandigheden pas de tweede helft van oktober was ingezaaid gaf duidelijk een slechte opkomst en een gewas dat te jong was om de winter in te gaan. In Wallonië en Frankrijk wordt er principieel geen winterkoolzaad meer gezaaid na 15 sep-

tember. Daarom mag men stellen dat zaaien in september aan te bevelen is. Het is nuttig om ervoor te zorgen dat het stro van de voorvrucht van het veld verwijderd is om slakken onder controle te kunnen houden. Op het proefperceel werd twee keer behandeld met Limperax

De zaaidichtheid van koolzaad is niet zo belangrijk.

tegen slakken. De winter was dan wel relatief droog, maar gaf toch voldoende vocht in de bodem om vanaf half februari een stevige hergroei te doen starten. Het gewas ondervond geen problemen van de vorst in de winter, alhoewel er toch wel enige ongerustheid was aangezien de planten al behoorlijk fors ontwikkeld waren vóór de winter. Een groot voordeel van een groter gewas in de winterperiode is misschien wel dat duiven minder gemakkelijk komen foerageren in het koolzaad.

Inzake bemesting werd op het proefperceel in het voorjaar een eerste fractie van 100 eenheden stikstof gegeven. Door de droogte was die stikstof echter niet onmiddellijk actief, maar dat gaf blijkbaar geen problemen voor de stand van het gewas. Opmerkelijk was wel dat waar twee bemestingsbanden overlaptten er legeringsgangen ontstonden. Het is dus erg belangrijk om bij bemesting deze overlappings te vermijden. Om ervoor te zorgen dat het gewas niet te groot wordt, is het beter om na maart geen bijkomende bemesting meer te geven.

In Wilskerke was er tot nu toe geen probleem met zwavel, alhoewel koolzaad bekendstaat als een teelt die wel wat extra zwavel kan gebruiken. Daarom heeft het soms de voorkeur om de stikstof onder vorm van ammoniumsulfaat te geven.

Als gevolg van de warmtepiek in maart, startte de bloei dit seizoen al op 1 april. Op percelen met duivenschade bloeide het gewas meestal iets later omdat het daar tijd nodig had om te recupereren van de schade. De late nachtvorst in april heeft blijkbaar niet te veel schade veroorzaakt, althans niet in Wilskerke. Door de

ligging vlak aan zee is vorst daar gewoonlijk niet zo'n groot probleem. Gemiddeld duurde de bloei tot half mei, een zestal weken dus waar dat gewoonlijk een vijftal weken is. De frissere temperaturen in april zullen hier waarschijnlijk mee aan de oorsprong liggen. Zoals het gewas er op het ogenblik van het bezoek bij stond, ging men ervan uit dat de oogst zeker half juli zou kunnen gebeuren zodat hij tussen die van de gerst en de tarwe in zou vallen. Het is nu wachten op de oogst om de resultaten verder te kunnen analyseren.

Zaaidichtheid blijft een gevoelig punt

Over de ideale zaaidichtheid bij koolzaad is al heel wat inkt gevloeid, maar er is maar één conclusie mogelijk: het is eigenlijk niet zo belangrijk. De ene boer zaait aan 90 zaden per m², de andere houdt het op 30 zaden. Uiteindelijk komt het erop aan om een evenredige verdeling van de planten over de hele oppervlakte te verkrijgen, het koolzaad doet de rest. Want dat is nu net één van de leuke eigenschappen van koolzaad: de plant heeft een ongelooflijk recuperatievermogen waardoor een dunne stand meestal volledig gecompenseerd wordt door het aanleggen van meer vertakkingen. Zelfs percelen waarop duiven in de winter lelijk hebben huisgehouden, komen er vaak in het voorjaar nog helemaal door. Een lichte bloeivertraging kan misschien het gevolg zijn, maar dat maakt op zich niet zoveel uit.

Bij Inagro werd vorig jaar de hoogste opbrengst gehaald op een perceel waar slechts twaalf (!) planten per m² stonden. De teeltverantwoordelijken wilden het perceel eerst zelfs uit de proef laten, maar de opbrengst kwam uiteindelijk op 115 (tegenover gemiddeld 100). De planten waren zo robuust dat ze het met z'n twaalf beter deden dan op andere percelen met 30 planten of meer. Een nadeel van een dunne stand kan eventueel wel zijn dat het voor duiven gemakkelijker wordt om te landen in het gewas om hun sloopwerk uit te oefenen. Bij een dichtere stand wordt dat iets moeilijker. Waar je als boer wel rekening moet mee houden, zijn de omstandigheden waarin gezaaid wordt en het tijdstip. Als de omstandigheden minder gunstig zijn (droog, grof zaaibed of te nat), kan het nuttig zijn om wat dichter te zaaien zodat toch een voldoende plantdichtheid bekomen wordt. Als men tijdig en in goede omstandigheden kan zaaien, kan dan

1 Overlapping van bemesting geeft meer kans op legering. 2 Mooi gevulde hauwtjes beloven een goede oogst. 3 Een aantal akkerbouwers volgde sterk geïnteresseerd de uiteenzetting van onderzoeker Alain Vandaele (Inagro).

weer dunner gezaaid worden. Aangezien zaaizaad een belangrijke kostenpost is, kan dit een mooie besparing opleveren. Ten slotte kan te dik zaaien ervoor zorgen dat je planten krijgt die hoog opschieten

met dunne stengels waardoor ze erg gevoelig worden voor legering, wat minstens een zeker opbrengstverlies met zich meebrengt. ■

TOCH EENS PROBEREN?

Het is eigenlijk verwonderlijk dat er in Vlaanderen zo weinig koolzaad geteeld wordt. Misschien zit de schrik voor houtduiven er zo diep in dat men liever centen laat liggen dan het risico te lopen dat een deel van de uitgezaaide planten opgegeten wordt. Nochtans leverde koolzaad de voorbije jaren steevast tussen de 2,5 en 3 keer zoveel op per kg als tarwe. Als je weet dat in kilo's per ha ongeveer de helft zoveel koolzaad als tarwe wordt gewonnen, dan is de rekening snel

gemaakt. En toch zie je, behalve hier en daar in West-Vlaanderen, erg weinig koolzaad. En voor een akkerbouwer zou het een must moeten zijn, want het blijkt bovendien een ideale voorvrucht voor granen. Het gewas maakt door zijn diepe beworteling de bodem tot op grote diepte beter bewortelbaar voor graangewassen. Misschien toch dit jaar eens proberen?